

Inhoud

	DEEL 1	THEORIE EN DEBAT	11
1	Introductie: professionalisering van sociaal werk als kwestie		13
	<i>Marc Hoijtink, Marcel Spierts, Rudi Roose, Mariël van Pelt en Lisbeth Verharen</i>		
	1.1	Inleiding	13
	1.2	Professionalisering als begrip	14
	1.3	Waarom dit boek?	16
	1.4	Leeswijzer	19
2	Wat is sociaal werk in de huidige tijd?		23
	<i>Rudi Roose, Marcel Spierts en Marc Hoijtink</i>		
	2.1	Inleiding	23
	2.2	De globale definitie als verbindend kader	24
	2.3	Sociaal werk als professie én praktijk	28
	2.4	Het sociaal werk onder druk	32
	2.5	Professionalisering in een spanningsveld	34
	2.6	Tot slot	35
3	Sociaal werk en de inzet van professioneel kapitaal		37
	<i>Lisbeth Verharen, Steven Brandt en Lies Schilder</i>		
	3.1	Inleiding	37
	3.2	Het belang van professioneel kapitaal	38
	3.3	Professioneel kapitaal: eenheid in verscheidenheid	42
	3.3.1	Generalistisch en specialistisch werken	43
	3.3.2	De sociaal werker tussen cliënt en organisatie	43
	3.3.3	Professionele perspectieven	44
	3.3.4	Variatie in het professioneel kapitaal van sociaal werkers	49
	3.4	Verantwoorde inzet van professioneel kapitaal	49
	3.4.1	Vier kwaliteitscriteria voor professioneel handelen in het sociaal werk	50
	3.5	Tot slot	54

4	Professionalisering van sociaal werk: een analyse	55
	<i>Marc Hoijtink, Marcel Spierts, Mariël van Pelt en Peter Raeymaeckers</i>	
4.1	Inleiding	55
4.2	Beroep, professie en professionalisering	56
4.3	Klassieke benaderingen	58
4.3.1	De functionalistische benadering	58
4.3.2	Kenmerkenbenadering	59
4.3.3	Machtsbenadering	60
4.3.4	Hernieuwde wetenschappelijke interesse	62
4.4	Een dynamische benadering van professionalisering	63
4.4.1	Web van afhankelijkheden	63
4.4.2	Grenzenwerk	65
4.4.3	Grenzenwerk tussen professionals en vrijwilligers en burgers	65
4.4.4	Grenzenwerk tussen professionals	67
4.5	Drie niveaus van professionalisering	70
4.5.1	Individueel	70
4.5.2	Team en organisatie	71
4.5.3	Collectief	72
4.6	Tot slot	72
	 Intermezzo: het klimaat van het sociaal werk	 75
	<i>Nico Bogaerts en Marcel Ham</i>	
	 DEEL 2 PRAKTIJK EN DEBAT	 93
5	Het krachtenveld van sociaal werk	95
	<i>Wim Wouters en Harry Hens</i>	
5.1	Inleiding	95
5.2	Soorten organisaties	96
5.2.1	Gebruikers- of cliëntorganisaties	96
5.2.2	Steunpunten/kennisplatforms	97
5.2.3	Beroepsverenigingen	98
5.2.4	Beroepsopleidingen	100
5.2.5	Sociale partners	101
5.2.6	De overheid	103

5.3	Convergerende en divergerende belangen	106
5.3.1	Kwaliteit	107
5.3.2	Samenwerking	109
5.3.3	Eigenaarschap	111
5.3.4	Systeemverantwoordelijkheid	113
5.4	Tot slot	116
6	Professionalisering en de rol van de opleidingen sociaal werk	119
	<i>Lisbeth Verharen, Marijke van Bommel en Didier Reynaert</i>	
6.1	Inleiding	119
6.2	Het sociaalwerkonderwijs in Nederland en Vlaanderen	120
6.3	Professionalisering in de curricula sociaal werk	123
6.3.1	Werken aan de eigen professionaliteit	123
6.3.2	Werken aan professionalisering van het beroep	127
6.4	Professionalisering van de opleidingen	130
6.5	Tot slot	132
7	Kwaliteitsvol sociaal werk: drie typen strategieën	135
	<i>Koen Hermans, Jan Willem Bruins, Jurja Steenmeijer en Michelle van der Tier</i>	
7.1	Inleiding	135
7.2	Collectieve kwaliteitsstrategieën	137
7.2.1	Beroeps- en competentieprofielen	137
7.2.2	Professionele standaarden	139
7.2.3	Het beroepsregister als kwaliteitsborging	143
7.3	Kwaliteitsstrategieën op het niveau van de beroepsbeoefenaar	147
7.3.1	Het belang van het nemen en krijgen van professionele discretie	147
7.3.2	Een disciplinerende of empowerende werkomgeving	150
7.3.3	Kwaliteitsbevordering, een interne aangelegenheid	151
7.4	Democratisch professionalisme als derde weg om kwaliteitsvol werken samen te verbeteren	152
7.5	Tot slot	154

8	Praktijkontwikkeling als professionalisering in sociaal werk	157
	<i>Mariël van Pelt en Koen Hermans</i>	
8.1	Inleiding	157
8.2	Praktijkontwikkeling	157
8.3	Praktijkontwikkeling met behulp van casuïstiek: case-based reasoning	163
8.4	Social practice development	165
8.5	Een derde weg in het effectonderzoek: theoriegestuurde evaluatie	168
	8.5.1 Praktische programmaevaluatie	168
	8.5.2 CAIMeR-model	170
8.6	(Academische) werkplaatsen	171
	8.6.1 Werkplaatsen Sociaal Domein	171
	8.6.2 Academische werkplaats	172
8.7	Tot slot	175
9	Collectieve professionalisering in sociaal werk: het belang van verenigen	177
	<i>Jan Willem Bruins en Hans Grymonprez</i>	
9.1	Inleiding	177
9.2	Waarom professionals zich verenigen	178
9.3	Op welke manieren verenigen sociaal werkers zich in Nederland?	181
9.4	Op welke manieren verenigen sociaal werkers zich in Vlaanderen?	185
	9.4.1 De actuele roep om een beroepsvereniging	185
	9.4.2 Een lastige relatie met een beroepsvereniging	186
	9.4.3 Voorbij de horizon van een beroepsvereniging	188
9.5	Tot slot	192
10	Professionalisering in sociaal werk vanuit een internationaal perspectief	195
	<i>Raymond Kloppenburg en Michel Tirions</i>	
10.1	Inleiding	195
10.2	Internationalisering in praktijk en opleiding van het sociaal werk	196
	10.2.1 Basisbegrippen	198
10.3	Leren en professionaliseren door internationalisering	201
	10.3.1 Internationale professionaliseringsdoelen	202
	10.3.2 Internationale professionaliseringsprocessen	206
10.4	Professionalisering door internationale samenwerking en afspraken	210
	10.4.1 Globale definitie van sociaal werk	211
10.5	Tot slot	213

11	Theorie en kennis in het sociaal werk	215
	<i>Rudi Roose en Margot Trappenburg</i>	
11.1	Inleiding	215
11.2	De professionalisering en verwetenschappelijking van het sociaal werk	216
11.3	Sociaalwerktheorieën	218
11.4	De druk op de theoretische onderbouw van het sociaal werk	219
11.5	Het nut van theorie voor het sociaal werk	221
11.6	Evidencebased sociaal werk	222
11.7	RCT's in het sociaal werk?	223
11.8	Alternatieven voor RCT's?	226
11.9	De toegang tot theoretische en wetenschappelijke kennis	228
11.10	Tot slot	229
12	Slotbeschouwing: democratisch professionalisme als wenkend perspectief voor sociaal werk?	231
	<i>Marcel Spierts, Marc Hoijtink, Rudi Roose, Lisbeth Verharen en Mariël van Pelt</i>	
12.1	Inleiding	231
12.2	De ontwikkeling van professioneel kapitaal	232
12.3	Verschillen tussen Nederland en Vlaanderen	238
12.4	Democratisch professionalisme	240
12.5	Macht en zeggenschap	243
12.6	Tot slot	247
	Literatuur	249
	Register	267
	Over de auteurs	277